

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethet: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztesy P. kereskedésében
Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztesy Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fördötca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyilttér sora 20 kr.

Előfizetés

a

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é.
hét óra 7 „ „
félévre 6 „ „
évnegyedre 3 „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőség-hez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
szerkesztősége.

Budapest, május 21.

—r. Az 1874-ik évi budgetet ma terjeszté elé a képviselőházban Kerkapoly pénzügyminiszter. Azok, kik számolni tudnak a tényleges viszonyokkal, melyeket sem eltagadni, sem szépitni nem lehet; a kik nem felelték el azt, hogy a legközelebbi budget letárgyalása, vagy akár be-terjesztése óta is mily kevés idő mult el, nem fog-
nak esodálkozni azon, hogy az 1874-ki előirányzat deficitje nem is egészen négy millióval marad csak az ez évi deficit mögött.

Harminczegymillió kerek számban az 1874-ik év deficitje.

Kétségtelenül nagy összeg, nemcsak absolute véve, hanem még viszonyítva azon kiadásokhoz is, melyek hasznos beruházások czéljából az elmúlt években megszavaztattak.

És e deficit szemben nem is kecsegtethetjük magunkat azzal, hogy a képviselőház határozatai folytán a budgettárgyalás alkalmával alább fog számlálni. Oly kevés idő mult el a legutóbbi budget tárgyalás óta, s oly annyira nem változtak meg ama concret viszonyok, melyekre az országgyűlés akkor a megszavazottnál sem több, sem kevesebb összeget adni jónak látott, hogy el kell készülnie lennünk arra, hogy a deficit alább szállani semmiesetre sem fog.

De van a jelen évi deficitben egy örvendétes esemény, melynek előrelátható következményei miatt nem örülnünk lehetetlen.

Magyarország pénzügyi kormányzata a jelen budgettel elérkezett a szó szigorú értelmében vett normál budgetek aerájához, melyek nem engednek meg semmiféle szemfényvesztő pénzügyi machinatiokat a deficit elrejtésére, de őszintén és tisztán előtűntetik az ország tényleges állapotát, úgy, hogy nem kell elkészülnie lennünk arra, mint a Lónyay kormány alatt, hogy az ország mindinkább rozásabb színben előtűntetett állapota daczára egyszerre ijesztő nagyságukban kezdenek előtűnni később a deficit a zárszámadásokban, azon deficit, melyekről a költségvetés megállapításakor a rozslékűek mertek némi sejtelmeket kockáztatni.

Ma a helyzet megváltozott.

A képviselőház pénzügyi bizottsága tavaly bátran és momentán előidézett kedvezőlen benyomással nem törődve, hanem a jövő érdekét tartván szem előtt, belenyúlt a költségvetés szerkezetének addigi módjába, s megváltoztatta azt gyökerestől, hogy leplezetlenül feltárja az ország előtt pénzügyi állapotunkat, s takarékoságra intsen az előbb tervszerűleg, kecsgetőleg rajzolt pénzügyi helyzet által felidézett némileg pazar irányu gazdálkodással szemben.

És épen azért, mert a tavaly tisztázott pénzügyi állapot után, az akkor tökéletesen átalakított budgettel teljesen összhangzó ez évi budget, mégis körülbelül négy milliónyi javulást tüntet elő, mely az országban mutatkozó jó termés valószínűsége folytán még nagyobb eredményt hozhat létre, üdvözöljük mi e csekély összeg által jelzett javulást; ez az oka, hogy a négy milliónyi önmagában véve fel-nem tűnő javulásban egy örvendétes eseményt látunk, mely áldásos gyümölcsöket fog hozni hazánk jövőjére nézve.

Még igazoltabbá válik e remény az által, ha a képviselőházban termő földre találunk a pénzügy-

ministernek ma ejtett szavai, hogy t. i. ne legyen minden deficit új czim adóság csinálásra, nehogy a világ oly zavarba jöjjön pénzügyi gazdálkodásunk e rendszere iránt, hogy megvonja tőlünk a bizalmat, kimerítettnek tekintse a sokszor igénybe vett hitelt akkor, midőn a gyors egymásután következő adósági czimekben nem ismerheti fel többé azon határt, mely a beruházásokra és a folyó kiadásokra szükséges szükségleteket egymástól elválasztja.

A földadó cataszterről szóló törvényjavaslat, valamint a közlekedési minister által ma benyújtott s az engedélyezett pályák forgalmi eszközeinek szaporításáról szóló törvényjavaslat törvényé válta kapcsolatban a többi adók iránti reformmal bizonyára megfogja hozni a szükséges fedezetet.

És épen e miatt, főleg tekintve a fentebb elősoroltakat, ne adjon komoly aggodalmakra okot a jelen évi deficit.

Pest, máj. 22.

(G.) Az 1872-ik évi országgyűlés második ülészaka megnyitottatott.

Mennyi remény, mennyi várakozás üdvözölte az első ülészakot megnyitlakor; s mennyi csalódás, mennyi kiábrándulás maradt vissza bezárta után!

Mozgalomteljes, de a reformok tekintetében meddő ülészak volt a lefolyt, melyet a pártok kölesönös küzdelme, a helyzet tarthatatlanságának kinzó érzete, mely utat tört magának mindenüvé, s nyomot hagyott a képviselőház tevékenységének minden részében, és ama ziláltság jellemzett, melyet egyrésztől a multak hagyományai, a népszerűség elvesztésének félelme, a közjogi viták képében nyugodni induló kisértet még érezhető lidéreznyomása; másrésztől a jövő követelményei, egy egészséges reformpolitika szükségének érzete és annak előzményei, mondhatnók a tények logikájának kélrelhetlensége folytán idéztek elő.

Amott egy a nemzet nagy többségének sympathiájával dicsekvő, tényleg azonban félreismerhetlenül túlhaladott állásponhoz való ragaszkodás, melyet elkerülhetlenné tett némi tekintetben elvrokon párttöredéktől való félelem, és a haza minden párttekineten felül álló javának honfui érzete által parancsolt irányhoz való szemérmes és a mondottaknál fogva félénk közeledés; itt a megalkotott viszonyoknak e mindig részen álló ellenféllel szembeni kényszerű védelme, mely felvenni parancsolta a keztyüt akkor is, midőn az idő ily küzdelemre nagyon is drága volt; és e két ellentétes, egymáshoz majd közeledni látzó majd annál elkeseredettebben egymással szembeszálló irányzatok által előidézett ingtagság, melyet nem egyszer zavart meg a szenvedélyek harcza: ez idézte elő a lefolyt ülészak meddőségét, ez fojtott meg már csirájában annyi jogosult reményt, ez tett kételkedővé mindenkit a jövő iránt.

Az ülészak első felében személyes gyűlöletben keresett magának táplálékot a választások után fenmaradt szenvedély. Fékvesztetten tört célja felé: s e célzt el is érte. A Lónyay-kormány megbukott.

Nem magunk állunk, kik azt mondják, hogy megérdemelte sorsát. De pártviszonyainkat szomoruan jellemzi az, hogy Magyarországon megbukhatott egy kormány azért, mert annak fejét kormányon tűrni nem akarta: a személyes gyűlölet.

A coulissák mögötti kormánybukások soha sem váltak még az alkotmányosság elvének hasznára; mindenesetre egészségtelen viszonyokat árul el, ha egy kormány nem azért, mert a többség megtagadta nyíltan politikai

elveitől a szentesítést, hanem egy idegen áramlatnak esik áldozatul, mely nem az elvek kölesönös küzdelmében a diadal után, hanem egy antipathetikus személy eltávolítása után so-várog.

És épen ezért történt azután az, hogy a Lónyay-kormány bukása nem csak hogy nem volt képes betölteni a két párt között tátongó űrt; hanem az egyik oldalon megzavarta a viszonyok tisztaságát s a lehető legkellemetlenebb helyzetet idézte elő, a másik oldalon pedig még inkább fokozta a politikai szenvedélyt, melynek egyik átkos természete az, hogy minél többször elégittetik ki, annál elbizakodottabbá lesz a siker iránt s annál magasabb hullámokat ver a közügyek mondhatatlan nagy kárára.

Ily visszas helyzet közepette azután természetesen meg kellett hogy akadjon minden egyöntetű, szerves működés, minek követke-zése az lón, hogy a nemzet közvéleménye kezdő megvonni a törvényhozás egész összeségétől ama bizalmat, mely egyik mellözhetlen feltétele a nemzet akaratának megfelelő üdvös le-gislatori munkásságnak.

Az ülészak második felének legnagyobb részét a pénzügyi bizottság munkálkodása és a budgetviták foglalták el. Recriminatio-k jártak itt is, amott is, s a helyzetet még zavar-tabbá tette ama tapintatlan, minden politikai érzéket teljesen nélkülözni látszó fellépés, melylyel a Deákpárt körében maga a bukott kormányelnök és az ugynevezett Lónyay-párt tetszelgett önmaga és az ország előtt.

A baloldal sokat várt e sajátságos viszonyoktól; saját álláspontjából örült a fellépésnek, mert azt hitte, hogy az képes lesz megzavarni a Deákpárt compact egységét, mely lehetlenné tett előtte minden kilátást a diadal lehetőségére.

Es itt visszagondolva a letűnt eseményekre, elismerésünket fejezzük ki azon magatartásért, melyet e veszedelmes positióval szemben a Deákpárt elfoglalt. Azon Deákpárt, melynek politikai eljárása a Csernatony affairban és következményeiben sokak előtt megfoghatatlannak, sőt megrovandónak tetszhetett, azon párt, mely bukni engedé saját ellenfélnek fellépése által kormányát, a helyett, hogy, ha azt kormányon tűrni, és pedig teljes joggal, nem akarta, azt önmaga buktatta volna meg saját kezével, az által, hogy csirájában elfojtotta, minden mellétekintetet félretéve, a bukás után magának legtöbb fontosságot tulajdonítani akaró Lónyay fractiót, s nevétségessé tette a gyámoltalanság és önző tehetetlenség erőlködéseit, mely nem lett volna késedelmes kezét nyújtani az ellenféllel is a végett, hogy kielégítse a legesufabb politikai szenvedélyt, melynek neve: revanche.

A Deákpárt e percztől fogva saját erejének e missiójának öntudatára ébredt, melyet elaltatni mesterségesen törekedtek a Lónyay aera alatt, és erőlyes fellépése által változást hozott létre a zürzavaros helyzetben, melyet kizsákmányolni bizonyára nem mulasztottak volna el a baloldal mellett nagyon sokan, kiket pedig nem sorolunk országunk és alkotmányunk legjobb barátai közé.

A Deákpárt e hatalmas életre-ébredése forduló pontot jelez az első ülészak történetében. És e ponttól vette kezdetét amaz egészséges politika, mely a mult ülészak végén a Deákpárt nagy nevű vezérének legszemélyesebb befolyása következtében Magyarország közvéleményének helyeslése közben inaugural-

tatott, s az ülészak legutolsó napjaiban egy nagy ténnyel ünnepelte első diadalát.

Helyreállott ismét a régi viszony: a kormány teljes tudatára jött annak, hogy a párt emelte őt az ország hajójának kormányrudjára s nem a kormány szabott eljárásí módot a párt elé, melyet az előbb annyiszor volt kénytelen hallgatva acceptálni, hanem a párt vette ismét kezébe az irányadó szerepet, melyet az új kormány lelkiismeretesen iparkodik érvényre emelni.

Sok keserűség, egy halom égető kérdés befejezetlensége és valóban ijesztő eredménytelenség vált az ujonnan megnyitott ülészak osztályrészévé a multból. De örökségül nyerte egyuttal amaz alapot, ama szellemet is, melyen és melytől egyedül remélhető a törvényhozó testület sikeres és áldozathozó tevékenysége.

A Deákpárt ujult erővel, hatalmának és befolyásának egész teljében üdvözli az új ülészakot; mert visszanyerte ama bűvös erőt, az öntudat és a kötelességérzet ama csodás talizmánját, mely egy szebb jövő zálogát rejti titokteljes varázsában.

Deák, a haza bölcese, megsabadiította pártját sok idegen befolyás súlyos terhe alól, s a nemzet ősz vezérének köszönheti, hogy szemben a bécsi pénzpiac hallatlan szédelgésével, melynek részeseivé váltak ott azok is, kiket állásuk s azon bizalom, mely kell, hogy környezze őket működésükben, eltiltották volna ily legkevésbé tiszta manipulatioktól, egy magasztos példát adhatott a világnak, megmutatván, hogy Magyarország törvényhozása elitéli azon üzelmeket, melyeknek Bécsben a miniszterek és a tvhozás elnökei sem resteltek részeseivé lenni.

Ily auspiciumokkal kezdjük meg az új ülészakot. Egy nemzet óhajai és jogosult vágyai kérnek bebocsáttatást az új ülészak megnyitlt kapuin.

Eljött-e hát igazán ama kor, midőn nem annyi kiábrándulás, nem annyi csalódás marad fenn egy lejárt ülészak után a jövő örökségként?

Faxit Deus!

Az erdélyi kath. status-gyűlés fölirata.

Nagyméltóságú magyar királyi vallás és közoktatási minister ur!

Az erdélyi püspökmegei római katolikus hívek egyetemét megillető teljes önkormányzati jog nem az újabb kor vívmánya, Erdély ezeltől három száz évvel beczikkelyezett törvényben mondotta ki a vallások jogegyenlőségét, viszonságát, biztosította azok önkormányzati jogát. Ezen jognak a romai katolikus vallás is folytonos gyakorlatában volt, még azon rá nézve szomorító korszakban is, midőn a fejedelmi államkormányzás alatt megys püspöke az országból száműzve volt; a világi és egyházi rendből alakult, s évenként az ország különböző részeiben egybegyűlt status-gyűlés intézte a rom. kath. egyházi, iskolai, vagyoni ügyeit; fegyelmi, s más üdvös szabályokat hozott, azokat közgei által végrehajtotta, hivi közt az egyetértést, vallási buzgóságot, érdekltséget fenntartotta. Ezen statusgyűlés azon nevezetes korszakban, midőn Erdély a pogány török véduraságtól leráza szent István koronája alá visszament és az ismétli egyesülés felett a tracták a magyar koronával folytak három éven át, mint a kath. statust egyedül képviselő permanens testület működött s ugy a többi vallásfelekezetekkel, mint a koronával szembe sértett jogainak helyreállítását kivítva, és azután is önkormányzatának teljes gyakorlatában állott mind addig, míg 1767-ben az ugynevezett kath. bizottmány az erdélyi kir. kormányzók kebelében, és kath. kar-tagjaiból felállítatván, a kath. világi vonatkozású ügyek kormányzását átvette s a kath.

hívek egyetemet az önkormányzati jog gyakorlatából kiszorította.

Az ország kath. része ezen kormányt egyoldalú rendeltetések előidézték állapotát mindig sérelemnek tekintette, s mint országos sérelmet vitatta; az országnak sarkalatos törvénye a lévén, hogy bármelyik vallásfelekezettel, nemzet sőt egyesnek is jogain ejtett sérelem orvoslását az uniois juramentum erejénél fogva az ország tette magáévá: a katolikus önkormányzati joga helyreállítása ügyében is 1791-ben az erdélyi országgyűlés emelt szót s egy törvényjavaslatban megkívánta, hogy a katolikus status autonomiaja helyreállítsák, törvény által biztosítsák; Ő cs. és apostoli királyi Felsége azonban azt válaszolta, miként nincs szükség egy ily törvény szentesítésére, mert Erdélyben mindenik vallásfelekezethez önkormányzati joga törvény által van biztosítva, s azt magukra nézve a katolikusok is bármikor érvényesíthetik.

Mindenek dacára a kath. status a maga gyűlését — azon partialis gyűléseket, melyeket a megyei püspök az országgyűlések alkalmával csak is az országgyűlési kath. tagokból alakítva szokott a maga körében megtartani — legelőbb csak is 1848-ban tartotta meg, a midőn képviselést a változott politikai kormányzás rendszeréhez alakítva szervezte, s több ügyek elintézésére mellett elhatározta, hogy a kath. statusgyűlés népképviselét alapján minden évben egybehívassék, megtartassék.

A közbejött események s ezek után a bekövetkezett absolutisticus uralom gátal szolgáltak, hogy a statusgyűlés ezen határozata teljesedésbe vétesék; 1866-ban azonban a dolgok állása jobbra fordulván, január hó 10-én a statusgyűlés egybehívván, ez az 1848-ban megkezdett szervezési munkálatot vizsgálat alá vette és megállapította; felrást intézett Ő cs. és apostoli k. felségéhez az államkormányzat kezelése alatt állott vagyonok kiadása iránt, újból meghatározta a statusgyűlésnek minden éven megtartását; kérte a kath. bizottmány megújítását, az önkormányzati jognak teljes visszaállítását.

Ő cs. és apostoli királyi felsége 1867-dik évi aug. 19. kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy az erdélyi kir. főkörmányszéknek fennálló ugynevezett kath. commissio megszüntetvén, az eddig annak hatásköréhez tartozó ügyek az erdélyi róm. katolikus statusnak 1866-ik évi január hó 10-én Kolozsvárt tartott gyűlése jegyzőkönyvében körülírt szerkezetű gyűlésnek, és az annak kebeléből választandó bizottmány befolyásával kezeltessenek és intéztessenek; Ő felségének ezen legfelsőbb elhatározásáról a vallás- és közoktatási minister ur Budán az 1867-dik évi sept. hó 12-én 896. számú intézményében megyés püspökünköt azon utasítással értesítette, hogy Ő nagyméltósága az erdélyi róm. kath. statusgyűlést haladék nélkül összehívni, s az abban hozandó javaslatokat, illetőleg a statusgyűlés jegyzőkönyvét felterjeszteni sziveskedjék.

Nem mulasztá el megyés püspökünk Ő nagyméltósága a legfelsőbb elhatározásnak készséggel eleget tenni; a statusgyűlést az Ő felséges a magas magyar kormány által is elfogadott alapon 1868. év február hó 9-én Gyulafehérvárra összehívta, ez a maga tanácskozási meg is kezdette, de legfontosabb teendőit, melyekre egybehívta volt, be nem

végezte, s a nélkül oszlott szét, hogy kebeléből a kath. bizottmányt megválasztotta volna.

Azóta a viszonyok más alakultak nyertek ama differentialis pontok és kérdések, melyek az erdélyi róm. kath. statusgyűlésen az egyházi és világi rend között a képviselők számarány, a püspöki hatalom hatásköre meghatározásánál felszínre kerülvén, elágazó véleményeket születtek, az 1871-ik évben Pesten megtartott országos kath. congressus által megállított szervezetben kimondott elvek és határozatok által megújítottak, a miért is az erdélyi kath. status gyűléséből felterjesztett két különböző vélemény elenyészettnek és letettek lévén tekintendő, az erdélyi kath. status évi rendes közgyűléseinek megtartására, illetőleg az 1868-ik évben megszokott gyűlésének tovább folytatására akkor kitűzött teendőinek megoldására nemcsak ezért érdekelhető magát jogosultnak, mert ezen önkormányzati jog a régebbi törvényeken alapul, s ezen jogát az Erdélynek Magyarhonnali teljes politikai egyesüléséről alkotott 1868-ik évi 43. tczikk 14-ik §-a is elismeri és biztosítja, hanem azért is különösen, mivel az unio eseménye az erdélyi kir. főkörmányszéket, valamint az annak helyét egyideig pótló kir. bizottmányt is megszüntetvén, a kir. főkörmányszék kebelében fennállott kath. bizottmány, mint nem a kath. statusnak kifolyása, semmi joggal arra nézve nem bírhatja, hogy a statusot képviselhesse, ennek ügyeit vezethesse.

Az erdélyi katolikus status azonban illetően jogszerűtlen állásában sem sürgető évi gyűlésének összehívását, mert azt várta, és remélte, hogy az országos kath. congressus szervezte, melyben a szent István birodalmára szóló kath. autonomiai szervezet megállapított, minél előbb életbe fog lépni s abban az erdélyi püspöki megye is, mint a m. korona kath. statusának alkotó része a maga autonomiai jogaira nézve is megoldást nyerend. Miután azonban az összes magyarországi kath. statusnak Pesten 1871-ben tartott congressusa által kidolgozott önkormányzati szervezet életbe léptetése a magyarországi összes hívek ehez kapcsolott reményeinek és legméltóbb várakozásának meghiúsulásával mai napig elhalasztott, és minek utána az erdélyi püspök megyei katolikus status ez elhalasztásnak ugy törvényes önkormányzatára, mint vagyoni kezelése kártékonyul ható sajnos következményeit már is érezni kénytelenit van: tovább el nem odázható kötelemének tartotta főpásztorát a megyés püspök Ő nagyméltóságát a status gyűlés összehívására felkérni. Ő nagyméltósága főpásztori hivatala legfőbb feladatának tekintvén jogos kívánalmait teljesíteni, a status gyűlést az 1873-ik évi május hó 12-én Gyulafehérvárra egybe is hívta. Status gyűlésünk tehát mai napon az 1868-ikbeli gyűlést folytatólag megtartván, azon határozatra érezte magát felhívva, miszerint keresztessék meg a főméltósága m. k. vallás és közoktatásiügyi minister ur, hogy az ország összes katolikusai várakozásának megfelelőleg a kath. önkormányzat életbe léptetését minél előbb eszközölni méltóztatssék, határozatlanlag egyuttal kinyilatkoztatván, hogy a midőn az érdekelt önkormányzat életbe fog lépni, annak szervezete pontjaihoz, mint a magyarországi összes kath. status kiegészítő tagja hiven ragaszkodni ugy a Királyhágon tuli kath. testvéreikkel kapcsolóbul, mint az országos unióból kifolyó kötelemnek fogja ismerni — addig is azonban és azon esetre, ha az érdekelt önkormányzat életbe léptetésének bármely körülmény-

nél fogva elmaradni vagy tovább is elhalasztatni kellene, maga részéről az erdélyi püspökmegei kath. status törvényeken alapuló százados gyakorlat által is biztosított önkormányzati jogáról le nem mond, sőt ahoz szilárdul ragaszkodik; ezen nyilatkozat előre bocsátása mellett az erdélyi püspökmegei kath. status közgyűlését annak esetleg újból szervezéséig és a főméltósága m. k. vallás és közoktatásiügyi minister urnak 1867-ben sept. 12-ről 896 szám alatti leirata értelmében az Ő cs. és apostoli kir. Felsége által is elismert 1866-ki jogalapon évenként meg fog tartatni — jelenleg pedig épen most említett leiratban világos szavakban foglalt legmagasabb utasítás értelmében az igazgató tanácsot megválasztja, s ezt az erdélyi püspökmegei kath. statusnak eddig a már megszüntetett kir. főkörmányszék kath. tagjaiból álló kath. bizottmány által gondozott javai kezelésével, a még kormányi kezelés alatt álló alapoknak, és vagyonnak átvételével megbizza. Az erdélyi püspökmegei kath. status azon meggyőződés által vezéreltetvén, hogy a midőn az erdélyi püspökmegeinek törvény által biztosított eme jogait maga kebelében ekép gyakorolja, annak az összes magyarországi katolikusokkal közössé tételét, illetőleg a magyarországi autonomia életbe léptetését nem csak nem gátolja, sőt azt épen hathatósan elősegíti.

Idcsatolt jegyzőkönyve gyűlésünknek megfogja Nagyméltóságodat arról győzni, hogy az elősorolt nézetekből kiindult határozatát status gyűlésünk végre is hajtotta, mert a már Ő Felsége által megszüntetett kath. bizottmány helyébe lépendő igazgatótanácsot kebeléből megválasztotta, s a működés azonnali megkezdésére utasította, a status illető vagyonnak szoros felelősség alatti kezelésére nézve utasítással ellátta, és semmi egyéb nem hiányzik a kath. status megillető önkormányzat életbe léptetésére nézve, minthogy Nagyméltóságod ezen eljárásunkat és megállapodásunkhoz Ő cs. és apostoli király, mint legfőbb kegyurunk legmagasabb tetszését és szentesítését kieszközölvén, az állami kormányzat kezelése alatt álló alapoknak átadását elrendelni méltóztatssék.

Midőn tehát jegyzőkönyvünket felterjesztjük, mély tisztelettel könyörgünk: méltóztatssék Nagyméltóságod határozatainkat Ő császári és apostoli királyi Fölsége elő felterjeszteni, a legfelsőbb királyi szentesítést kieszközölni, s az állami kormányzat kezelése alatt álló alapítványi vagyonok átadását elrendelni. E.

Magyar tudományos akademia.

A harmadik osztálynak máj. 19-én Stoczek József elnöke alatt tartott ülését egy közérdekű felolvasás nyitotta meg.

Hunfalvy János r. tag az erdőnek az éghajlatra való befolyásáról értekezett. Már 1864-ben tartott egyik akademiai értekezésében figyelmeztetett az erdő nagy jelentőségére éghajlati és közegészségi tekintetben, s akkori előadása heves polemikát idézett elő. Az óta folyvást gyűjtögeti az idevágó tudósításokat és adatokat. Legújában két nevezetes munka jelent meg e tárgyról; az egyik b. Löffelholz-Colberg munkája: Die Bedeutung und Wichtigkeit des Waldes, Lipse, 1872. s ebben az erdő befolyását tárgyzó egész irodalom van megismertetve s a nevezetesebb munkák lényeges tartalma

forgás, mikor a nagymama százados oculárján keresztül kiolvassa a poros kalendáriumból, hogy ma holnap itt van a gyönyörök hónapja. Nem csoda, ha észre nem veszi a szép nem az öreg figyelmeztetése nélkül, hisz mennyire el van merülve a bőjt ajtatosságban. Mindeniknek könyv kezében, élvezve a vallás-erkölcs boldogító malasztjait. Kock Jean Paul dogmaticus muveiből, melyekhez képest a Krisztusi tanak csak eltorzításai az örök morálnak. Ép azért folyamodnak szépeink ama nagy mesterekhez, tiszta forrásból akarják élvezni az „élet vizét“.

Talán nagyon is eltértünk a tárgytól, holott azon életelevenséget akarjuk rajzolni, melyet a május idéz elő szépeink között.

Hogy megszokasodnak a remények ilyenkor. Szinte agyonfojtják egymást a nagy szorongásban. Az első tavaszi köntösnek szinte kifurja az oldalát a kíváncsiság, a feltűnni vágyás ördöge, hogy már egyszer megbámulhassák a trotoire-on. A lyoni gyárakból kikerült selyem foszlányokat inkább keresik, mint a hasznos könyveket vagy a minden napi kenyeret. A singes kereskedők fáradságról panaszkodnak, nem győzve a tudakozódókat még felelettel is kielégíteni, alig várva az estét, hogy menekedjenek a tolongó publicumtól, addig a komolyabb cikkek árulói nem győzik ásitással, kinyitnak ajtót, ablakot, hogy egy-egy halandót fogjanak, s háromszor vetnek keresztet, ha a czipő-takarítás árát napjában kikapják.

Hát aztán a szépek minő metamorphosison mennek keresztül. Sebesebben ver a sziv, természetesen a fris levegő gazdag éleny tartalmától, túrelmetlenül várják májust, nem egyébért, minthogy ismét gyönyörködjenek a fülemüle bus hangjában; ha alusznak, ha ébren vannak, mindig a kikelettel ábrándoznak; identificálják magukat a tavasz virágaival, elhiszik, hogy valamint ezek, ugy számuk-

közölve; a másik munka dr. Ebermayer Ernő tanártól jelent meg, czime: Die physikalischen Einwirkungen des Waldes auf Luft und Boden, und seine klimatologische und hygienische Bedeutung, s ebben a Bajorországban az erdő befolyásának tüzetes és közvetlen megfigyelése végett 1868. óta hét különböző helyen felállított észlelőkben nyert adatok vannak közölve. Hunfalvy különösen e munka nyomán közölte a legújabb eredményeket az erdő befolyásáról. Bajorországban a következő helyeken állítottak fel a meteorologiai állomások: Duschbergben, a Dreisselberg aljában a Cseh-erdő közelében, Seeshauptban a Starnbergi-tó déli szélén, Rohrbrunnban a Spessau hegységben, Johanneskreuzban a Haardt hegységben a rajnai pflzban, Ebrachban a Steiger-erdőben, Altenfurthban a nürnbergi birodalmi erdőben, hol mindenütt kettős állomás van, egyik az erdőben, másik a nyílt mezőn s végre Aschaffenburgban nyílt helyen.

Az észlelések és közölt adatok az erdő befolyását a talaj és levegő mérsékletére és nyirkosságára, az eső képződésére s végre a levegőnek ozontartalmára tárgyazzák.

A talaj mérsékletét a felszinen 1/2, 1, 2, 4 és 4 lábnyi mélységben észlelték. Ugy találták, hogy a talaj évi közepes mérséklete az erdőben mind a felszinen, mind az öt mélységi rétegben 1.40 — 1.62 R. fokkal alacsonyabb, mint a nyílt mezőn, hogy tehát az erdő az évi közepes talajmérsékletet tetemesen alább szállítja. Az egyes évszakokban még nagyobb különbség van az erdei és mezei talaj mérsékletei között. Általán véve tavasszal az erdei talaj 1.5, nyáron 3.22, ősszel 1.22 R. fokkal hidegebb, sőt néhol s a mélységben mindenütt melegebb, mint a mezei talaj. Ebből kitetszik, hogy az erdőnek kivált nyáron van nagy befolyása a talaj mérsékletére; ugyanazon eredményre jutunk, ha a talaj mérsékletét az egyes hónapok szerint vizsgáljuk meg.

A levegő mérséklete az évi közepes eredmény szerint erdőben 0.78 — 1.22 fokkal alacsonyabb mint nyílt mezőn. Tavasszal általán véve 1.02, nyáron, t. i. nappal, 1.68 fokkal hűvösebb az erdei levegő, mint a mezei. Ősszel alig van különbség, télen pedig az erdei levegő valamivel melegebb mint a mezei, ugy nyáron éjszaka is. Az erdő befolyása a levegő mérsékletére különösen abban nyilatkozik, hogy a mérsékleti maximumokat és minimumokat egyaránt kissébbíti, tehát a mérsékleti szélsőségeket kiegyenlíti.

Nevezetes azon körülmény, hogy a nyári félévben az erdő befolyása a nappali legmagasabb légmérsékletre 2-szer, sőt 3-szor nagyobb mint az éjjeli minimumokra, s hogy megfordítva, a téli félévben az erdő befolyása az éjjeli minimumokra nagyobb mint a nappali maximumokra. Ebből tehát következik, hogy az erdőpusztítások nálunk a mérsékelt földön, az éghajlatot csakugyan szélsőségesebbé teszik, s az átlagos eredmény szerint a meleg hónapokban a legnagyobb hőség 2 1/2, sőt 3 fokkal növekednek s az az éjjeli minimumok 1,6 fokkal alábbszállanak.

Az erdő befolyása a levegő és talaj nyirkosságára még tetemesebb. Az általános légnyrkoságot az észleletek átlagos eredményei szerint alig növeli, arra tehát az erdőnek csekély befolyása van; de a levegőnek viszonylagos nedvességére csakugyan nagy befolyást gyakorol. Ugyanis az erdei levegő viszonylagos nedvessége mindenütt 3—9, s egész átlagban több mint 6 százalékkal na-

ra is elkövetkezik, az éltető harmat, melynek kristály csöppeit Amor isten asszony küldi számukra.

A gavallérokról nem is szólok, hisz ezeknek élete előttünk foly le. Talán inkább beszélhetnénk helyettünk az iroda-vezetők, meg a tanárok, kik kézzel foghatólag látják, miként fogy a buzgalom, mely rendesen a tavasz előhírőke szokott lenni a hivatali meg az iskolai életben. Azok a 32 probás hidegek még valahogy az íróasztalhoz és padokhoz sorítják az embert, s így ha nem is lelki vonalomból, legalább kényszerűségből csak megyen a dolog a maga rendén, de mihelyt fűtőrézsi kezd a pacírta, megszólal a cigány-zene valamelyik zöld lugos alól, s hirdetni kezdik a placátok egyik mulatságot a másik után, ezek azonnal több vonzerőt gyakorolnak a fiatal kedélyekre, mint a leghíresebb tanár eloquentiája, s mindjárt megkezdődik a vándorlás a penészes falak közül. Azonnal kezdetét veszi a tervezgetések hosszú sora, melynek vége vagy a Nemes kertig, vagy az Arenaig, vagy — mint újabb gyakorlat — az Angolkirálynő-ig nyúlik, az ifjuság nagy mulatságára, a taták végtelen szomorúságára.

Az itt felhozott tervezgetések elé az idén a természet legalább ideiglenesen akadályokat gördített. Sok szép reményt, sok kisarjadzott ohajt fonyasztott el a májusi dér, vagy rothasztott meg az azt követő hosszas esőzés; de valamint a természetben, ugy az emberi világban is beállanak a szebb napok s ma már uton utfélen mindenütt mulatságba botlunk. Májális, májális é, s ha sokból junilesz, annak egyenesen a természet oka, melyért megérdemlené, hogy esküdtsek elé állítsassék, még pedig olyan elé, hol a tagok az ifjuságból telnének ki. Tudom, hogy kanibáli lenne az ítélet.

Hunfi.

TÁRCSA.

Vasárnapi csevegések.

Megéredtek a májálisok csatornái valahára; abban a momentumban dugultak ki éppen, midőn az égéi megszűntek nyakunk közé zudítani a kövér eső csöppeket, melyeknek huzamos itt mulatása nagyon alkalmas arra, hogy a mai vézna dongájú nemzedéket, még idegesebbé tegye. Csakugyan, ha végig néztünk utcaútkon a „néhai esős napok“ alatt, midőn téreinknek egyedüli lakói, ornamentumai a feneketlen tocsák voltak, midőn pénzzel sem lehetett volna műkedvelőt fogadni arra, hogy magát, az ablakpárna őrzésére kárhoztatott szépek előtt mutogassa, mely tüneményes megjelenés egyedüli foglalkozása különben sok szerecsfinak, meggyőződhetünk, hogy a természet e tekintetben is nagy mestere az embernek, melyhez leczkét venni eljáratnának az olyan kiadása halandók is, kik a meseterkéltség büvkörében találják egyedüli boldogságukat.

Mennyi mindenféle tervnek, számításnak, kalandvadászatnak állották útját az égnek ama ránknehezedett könyei! A természet összeesküdt minden elemével, hogy a mai modern (?) gondolkodáson felnövekedett nemzedéket megakadályozza legszebb terveinek kivitelében, melyeknek szövése oly alkalmasok voltak a bőjt unalmason egyhangu napjai.

Mily felséges consiliumok tartáltak a mamák ódon szerű tanácskozási bureauiban, hol a XIX-ik század előre törő jellege egy öleb, egy familiáris kanári, a fényképészet caricaturális csodáival telirakott talmi-aranyos külsejű album által van képviselve. Mint a pók hálóját, úgy mesterileg vetették ki mind nagyobb meg nagyobb köre.

gyobb mint a mezei levegő. Az erdei levegő viszonylagos nyirkossága minden egyes évszakban s az egyes hónapokban is nagyobb mint a mezei levegő, e különbség a nyári hónapokban aránylag tetemesebb, mint a téli hónapokban, júliusban több mint 18, januárban pedig nem egészen 4 százalékot tesz. Az erdőpusztítások tehát az ország éghajlatát csakugyan szárazabbá teszik s e káros befolyásuk nyáron s a meleg tartományokban nagyobb mint télen, s a hidegebb tartományokban.

A víz elpárolgása erdőben az évi átlag szerint 64 százalékkal csekélyebb mint nyílt mezőn, a nedvességgel megtelt talajból is erdőben sokkal csekélyebb a víz elpárolgása mint mezőn. Ezekből következik, hogy az erdei talaj mindenütt s minden évszakban aránylag nyirkosabb mint a mezei talaj, s hogy az erdőpusztítások következménye, mint ezt minden országban tapasztalták, az, hogy sok forrás és patak egészen kiapad vagy csak rendetlenül s időközönként bugyog és foly, s hogy a nagyobb folyók közepes vízállása csökken, s folyásuk rendetlen, nagy áradások csekély vízzel váltakoznak. Tegyük, hogy valami erdőnek kiterjedése 100,000 bajor hold, ha ezt az erdőt kipusztítanák, a talajból a nyári fél év alatt 4,743 millió köbláb vízzel több párologna el, ez pedig oly mennyiség, mint a Majna folyóban Aschaffenburg mellett csekély vízálláskor 33, közepes vízálláskor 18 nap alatt foly el.

Az erdő befolyását az eső képződésére mennyiségileg a bajor észlelések által nem sikerült számbeli adatok által bebizonyítani. Erre nézve Bajorország területi viszonyai nem kedvezők s az állomások sem voltak czélszerűen elhelyezve. Természetes, hogy erdőben s a fölé csak $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{2}$ óra járásnyira levő mezőn az egy éven át esett eső mennyisége nem igen különbözhetik. Mindazáltal a bajor észleletekből is kitetszik, hogy az erdőnek van befolyása az eső s különösen a kőd, felhő és harmat képződésére, kivált a magasabb fekvésű helyeken, s kivált a nyári hónapokban. Azután az is bebizonyult, hogy az erdei talajba az esőből aránylag sokkal több víz hathat be, mint a mezei talajba; nyílt mezőn az összes csapadékokból csak 50—54 százalék szívárog a talajba, erdőben pedig a csapadékok 60—77 százaléka szívárog be. S így csakugyan igaz, hogy a nyári fél évben az erdők valóságos víztartók, melyekből a források, csermelyek és folyók táplálkoznak.

Végre a bajor észleletekből az is kitűnt, hogy erdőben s erdő környékén a levegőnek ozontartalma is nagyobb, mint erdőtől távol eső vidéken, vagy éppen a városokban. Már pedig az újabb vizsgálatok mind azon eredményre vezettek, hogy tiszta s egészséges levegőnek csak azt mondhatjuk, melyben bizonyos ozonmennyiség van, hogy az ozon éppen oly szükséges az ember egészségére mint az élel. Az erdei levegő azért oly üdítő, mivel aránylag nyirkosabb, egyenletesebb mérsékletű s egyzersmind ozont tartalmaz. Ebből kitetszik, hogy az erdőnek az ember egészségére is van befolyása. Sok helyütt tapasztalták, hogy az erdő a cholera terjedését is gátolja.

E nagy érdeklődést felolvasás után Szily Kálmán tett szóbeli jelentést dr. Martin La-josnak a „Csavarfelületekről” szóló munkájáról, s egyzersmind alkalmat vett a propellerek csavarainak elméletéről tüzetebben szólni.

És végül Kruspér István olivasta föl önmaga és Szily K. véleményét, a miniszteriumtól az akadémiához intézett s nekik kiadott azon kérdésre nézve: részt vegyene Magyarország a meteorológiai congressusban, melyet tavaly Lipcsében a meteorológiai gyűlés indítványozott. A leghatározottabban pártolják az eszmét; kéri az akadémiát is, hogy pártolja, s hogy Schenzel Guidó ur kiküldetését hozza a miniszteriumnál javaslatba.

A székely pályadíj-alapról XIX-ik közlemény.*)

A mai közlést a mai posta által Udvarhelyszék alkirálybírája Tibád Antal úrtól jött tekintélyes összeg tette indokoltá és szükségessé. Táviratban ezt írta hozzám tegnap az anyaszek derék igazgató tiszte: „A székely pályadíj-alapra hozzám eddig bejött 205 frt 75 krt ma postára adtam; a bejelentett, de még be nem fizetett pénzeket az adakozók névsorával együtt csak június 1-ső napjában küldhetem meg, mely alkalommal az ügyre vonatkozó némely észrevételeimet is meg fogom írni kezdeményező kedves székely atyámfiaimnak.” Ma pedig május 23-án a pénz is elérkezett. S én azt siető gyümölcsözötés végett azonnal az e héten gyűlt kissebb összegekkel együtt Takarékpénztárba tettem. E nyilvános közlést fogadják előleges megnyugtatósul azon udvarhelyszéki házánkfiak, a kiknek buzgó adakozásából e szép összeg gyűlt, és a kiknek nevét ezáltal még a magyar honfi világgal meg nem ismertethetem; de a mit június elején okvetlen tenni fogok. Most legyen elég hálámát kifejeznem mind a nemes keblű adakozók, mind a szives beküldő iránt, a kik bőkezű

*) A Székely Hírlap, Erdély és Nemere tisztelt szerkesztőit tisztelettel kérem e közl. szives átvételére.
J. E.

adományukkal az ügynek új lendületet adtak, s a nemzeti czél elérésére tetemesen befolytak.

Hasonlóképen gyula-fejérvári törvényszéki bíró Györfi Titus ur, az ügy iránti hazafiai lelkesedése által indítva, körében és törvényszéki tisztviselő társai között ívet nyitott, valamennyien aláírtak, s az így gyűlt 32 forintot a kitűzött nemes czélnak hováhamarabbi elérésének buzgó ohajtása kíséretében beküldötte. Az adakozók nevei ime itt vannak: Joksman Nándor 2 frt, Henter Gábor 1 frt, Slafkovits Jakab 2 frt, Szalánczi László 1 frt, Zsákó István 1 frt. Comanesku Sándor 1 frt, Györfi Titus 2 frt 50 kr., Pogácsnik Miksa, Róth Keresztély, Tornyó Endre, Elthes Jakab, Cosicnu János, Rajnay Ignác, Dánfy Károly, Kovács Elek, Gazda János, Biró Mór, Fröhlich Gyula, Novák Ferencz, Herczeg Lajos mind egy-egy frtot, Bárbu Miklós, Gajzágó Tivadar, Kiss Bálint, Nagy Lipót, Dragán János, Velican Sándor, Greiss Károly, Török István, Jenei István, Patitia Rubin, Csoma Béla, Kocsis Mihály, dr. Reiner Gyula, Apolczán Roska, Mihályi Béla, Vásárhelyi János mind ötven-ötven krajczárt. Fogadják meleg hálámát az egykori erdélyi fejedelmi fővárosnak tudománykedvelő magyar királyi törvényszéki tagjai egyenként és összesen, a tudományhoz hozott áldozatért. Hogy Thomisnek és Minervának anyai tisztelőjét egyesíti magában, dicsőségére válik a fejérvári Törvényszéknek!

Az én ivemen írtak alá e héten: Tordáról Székely Miklós 1 frt, Simon Kálmán 2 frt, egy marosszéki Primor, a kinövtelen kíván maradni, s a ki magát Etele — Ellák — utódnak tartja, nemzete dicsőségéért — a mint magát kifejezi — adott 2 frtot, fájlatva, hogy szűk pénzvizonyai miatt tizannyit nem adhat. Özv. László Ferenczné urné, néhai férje kásonjakabfalvi László Ferencz emlékére és távollevő fiai nevében adott öt forintot, százszoros áldását kérve az égnek a szent csejra! Az isten tartsa meg a nemzeti hűséget és őseik iránti hő ragaszkodást székelyeinkben sokáig, századokon át. A mig ez meg lesz, a magyar király ne féltsé birodalma keleti határait! Ne aggódjék, hogy az újabb idők s tömörülni vágyó nemzetiségek küzdelmeinek hullámárja összecsap az erdélyi magyarság feje fölött.

A ma Takarékpénztárba tett 247 frt 75 krt az eddigiekhez adva, betéve van 3484 frt 70 kr, ehhez csatolva a még befizetetlen levő 96 frt 98 krt, az egész pályadíj-alap ma tesz: **3581 frt 68 krajczárt.**

Midőn eddig érkeztem közleményem megírásával, meghozta a posta kalocsai érsek Haynald Lajos ő nmlgnak május 19-én kelt s engem igen megtisztelő örvendetes levelét, melyben tudósít, hogy a székely pályadíj-alapra ötszáz forintot indított el, mi nemskára Mikó gróf ő mlga útján jutand kezeimhez. Sietek ez örömhirt Erdély részünknél s főleg a derék székely nemzetnek megmondani! Tehát kevés híján a második száz arany! Tehát ki van a székely pályadíjra négy hónap alatt négy ezer forint! Magyarországnak is meg van e fontos kérdésben messzebelőt gróf Mikó-ja! Ehre wem Ehre gebühert... A nagy elmék gondolataikban találkoznak... Themistocleost Miltiades dicsősége nem hagyta alunni... Jövőkör többet. Most mondjunk a lángelméjü s kifogyhatlan jótékonyaságu magyar főpapak egy szívből „éljen!”-!

Kolozsváratt, május 23-án 1873.

Jakab Elek.

Külföldi hírek.

Versailles, május 19. A kormány által be-terjesztett alkotmányi előterjesztések indokolása arra emlékeztet, hogy a köztársaság a törvényes kormányforma, hogy azonban annak ideiglenes jelleme és szervezetének hiányai nem nyújtják azon erőt és tartósságot, melyek szükségese az megpróbáltatások leküzdésére, melyeket a köztársaságnak ki kell állnia; a kedélyek növekvő aggályainak elhárítására és a pártok felbátorítására. A javaslat tehát legelőbb is azzal foglalkodik, hogy a köztársasági kormányt szabályos módon helyreállítsa. A köztársaság jelenleg a természetes és szükséges kormányforma. Ha a köztársaság szervezve lesz, a kormány a rendet és conservatív köztársaságot erélyesen fogja oltalmazni. A javaslat általános eszméje: a köztársasági kormány gyakorlati szervezése. A javaslat szerint a kamara és a senatus általános szavazati joggal lesznek választandók, a szenátorok azonban csak bizonyos választható kategóriából, névszerint a törvényhozó-testület hajdani tagjai közül. Minden departement 3 szenatort választ. A senatus 10 évre választatik, azonban minden 2-ik évben részben megújítandó. A képviselő-választásoknál a szavazójegyek eltöröltetnek. A köztársaság elnöke feloszlathatja a kamarákat. A köztársaság elnöke elnöki congressus által választatik, mely mindkét kamarából és minden főtanács kebeléből választandó 3 küldötüből alakítatik. Az elnök, valamint a kamara 5 évre választatnak. A kormány így végzi: Ezen szabályokkal a köztársaság conservatív lehet, és a mig az conservatív és ezen nem lép túl, tartós is leend.

Versailles, május 20. Az osztályok megal-

kulásánál megválasztott elnökök közül 13 a jobb-oldalhoz vagy jobbcentrumhoz és 2 a balcentrumhoz tartozik. A nemzetgyűlés elnökévé Buffet választott meg 359 szavól 289 ellen, mely Mar-telre esett. Goulard, Asy, Vitet, Benoist alelnökökké választattak. Dufaure választási törvényjavaslatot terjesztett elő. Az e feletti vita a jobboldal interpellációjá folytatva péntekre tüzetett ki.

A nemzetgyűlés 19-ki ülésében Buffet egy 160 jobboldali s jobb centrubeli tag által aláírt következő interpellációt olvas fel „Azon meggyő-ződésben, hogy a helyzet komolysága az ügyek élén oly kabinetet kíván meg, melynek szilárdsága az országot megnyugtassa, alulírta a miniszteriumot interpellálni kívánják a kabinetbeni változások s annak szüksége iránt, hogy a kormányban határozottan conservatív politika juttassék érvényre s ezen interpelláció felett a vita péntekre tüzetessék ki.” Dufaure miniszter erre nézve a holnapi ülésben kívánja a nap kitűzését, mivel a kormány ezen kérdés iránt még nem hozott határozatot. Miután Broglie az aláírók nevében ezen elhalasztásba való beleegyezését nyilvánítá, az elfogadtatik. Dufaure miniszter erre törvényjavaslatokat terjeszt elő az államhatalmak szervezése s egy második kamra felállítására iránt. A baloldal azok felolvasását kívánja. A jobb oldal azt ellenzi. Egy e fölötti kétes szavazás után az elnöki bureau többsége kijelenti, hogy a felolvasást visszautasítja. Peyrat következő indítványt terjeszt elő: Tekintetbe vevén, hogy a nemzetgyűlés nem bir alkotmányozó hatalommal, ő tiltakozik az alkotmányi javaslatok előterjesztése ellen, s indítványozza, hogy a nemzetgyűlés 14 nap alatt szabja meg feloszlatásának időpontját. Ezen időpont sürgőssége nagy többséggel elvetetik. Más nap kelle az elnökség megválasztásának történnie s erre a napirendnek megszabatnia.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 24-én.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztas-**ának előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.

— **A kolozsvári önkéntes „tűz-**oltó-egylet” zászlóavatási ünnepélyének programja: 1. Folyó hó 25-én reggeli 8 órakor gyülekezés az összes önkéntes tűzoltó-tagoknak a városház udvarán. A honnét kiindulva: 2. $\frac{1}{2}$ 9 órakor a tűzoltók és szerelvények sorakoznak a városház előtti téren. 3. 9 órakor elhoztatala a zászlóanya és koszoru hölgyeknek. 4. A zászló-avatási ünnepély. Ennek bevégezése után: 5. Ellép-tetés a zászlóanya előtt és kivonulás a mázsházhoz. Ugyanott: 6. Disztyakorlat. 7. Délután 2 órakor disztyebéd a városi vigarda termében. 8. Est-véli 7 órakor az önkéntes tűzoltó-egylet javára műkedvellői előadás. Kolozsvárt, 1873. máj. hó 21-én. **A parancsnokság.**

— **Fáklyás-zene.** Tűzoltóink vasárnap este Kibédi Biasini Domokosné urasszonyt, mint zászlóanyát, bel-magyarutcai szállásán fáklyász-nével fogják megünnélni. Az érdemes hölgyhöz meleg s szívből jövő szavakat Barabás Ferencz fog intézni.

— **Tűzoltóink zászlója.** K. Biasini Do-mokosné zászlóanya pompás zászlót ajándékozott tűzoltóinknak. A zászló nehéz vörös selyemből ké-szült széles fehér szegélylyel. Egyik lapját a város czimere, másikat pedig sisak és tűzoltó jelvények ékítik; a gyönyörű szalagokon a következő jel-mondatok állanak: „Lángoló szívvel oltsd a lán-got!” és „Isten nevében mindenki javáért!”

— **Milyen lesz az egyetemi máj-**ális? Ez a kérdések kérdése mostanában a szép nem előtt, midőn a kevésbé elsőrendű májálisok is mind a legjobb sikerrel folytak le. Az egyetemi májális méltán lehet közbeszéd tárgya, mert a ren-dező bizottság sem költségelt, sem fáradságot nem kímélve, ernyedetlen szorgalommal munkálódik azon czél elérésében, mely a közönség — külö-nösen a szépnem — meglegedésében nyerendi legszebb jutalmát. A nemes czél folytán pedig nincs okunk kételkedni, hogy ez a legnépesebb má-jálisok egyike is lesz.

— **Tűzoltóink holnapi ünnepélyén a** katona zenekar is részt vesz.

— **A korcsolyázó egylet** ma (szom-bat) tartja májálisát a sétatéri arenában. A derült regg valószínűleg kedves mulatság előhírnöke.

— **Bécsben** nincs már lakásszükség, a mult hét végén közölt kimutatás szerint: csak a belvároshól 526 üres lakás jelentetett be, a piaci árak is tetemesen szállnak lefelé, több onnan érke-zett tudósítás arra figyelmezteti a közönséget, hogy julius előtt a világtárlatot nem láthatni teljesen s az oda való felmenetel ez idő szerint még korai.

— **József főherceg** a pesti muzeumnak a Gizella főhercegnő nászára vert emlékérem egy ezüst példányát ajándékozta.

— **A kormány** Szeged város derék rend-őrkapitányát: Kemendi Nándort államköltségen a bécsi világtárlatra küldi rendőri tanulmányok végett.

— **Tavaszi mulatság.** Az iparos-egylet az egylet javára június 29. tavaszi mulatságot rendez,

— **A katona zenekar** eddig mindig szombaton tartotta az estéli takarodó zenét, azon-ban jobbára e napokban vannak a zeneestélyek is, hol olykor a zenekarnak is nyílik tér a szerep-lésre, ezután péntek estére tététt át a takarodó megtartása.

— **Derdre boru.** Tavaszi időjárásunk változékony szeszélye csak amugy játszik mi velünk földiekkel s sokszor a legszebb derit is le-főzi a boruvál.

— **Cavour** szobrát Florenczből néhány nap előtt szállították át Turinba. Készítőjének Dufre szobrásznak, ki hét évig dolgozott rajta, félmillió frankot fizetett Turin várossa, s a szobor még sem sikerült annyira, mint a híres művészről várni le-hetett volna; egy német lap szerint igen alacsony s az olaszok méltán sértésnek vehetik, hogy rajta Olasz-ország Cavour előtt térdepelve van ábrázolva, mel-lék alakjai szintén nem sikerültek. A jog és köte-lesség két, a földön elnyujtozkodott ember alakjá-ban nem sok izléssel van előtűntetve s nem sze-rencsés gondolat az sem, hogy a forradalom géni-uszát egy izmos asszonyaság lékezi meg, a kinek a politikát kellene ábrázolnia. Cavour alkja redős öltönyében sok hűséggel van kidolgozva, de komikus hatást szül, midőn mintegy pártfogólag hajol le az Itáliát ábrázoló félméztelen hölgyhöz.

— **Az iparos fiatalaságnak** valószínű-leg igen népes és kedélyes tavaszi mulatsága, mint említettük jnnius 15-én lesz, de nem a Nemes-ker-tben, mert a rendező bizottság tekintetbe véve a változékony időjárást, a fedett táncszelylelyel bíró „Angol király”-né mulató ker'tben határozta utó-lag annak megtartását. Így legalább a mulatság folyhat egész kivilágos viradatig.

— **Makárt János** legújabb festménye „Cornáro Katalin” már kivan állítva a művészek házának egy külön termében, melynek egész falát elfoglalja. A híres művész e képben mesterművet teremtett, s még azokat is meghódította, kik eddig nem tudtak megbarátkozni külön-cz e szinezési mó-dorával. A kép Velence történetéből van merítve, s azt a jelenetet ábrázolja, midőn Velence höl-gyei a II. Jakab cyprusi király által nőül választott Cornáro Katalinnak mutatja be hódolatukat. Makárt Cornáro-ját 80,000 frtért adta el Mietzke műárusnak, a bécsiek azonban óhajtik, hogy az osztrák fővárosban maradjon, s a Belveder egyik díszét képezze.

— **Katonai tűzoltó csapatok.** A kö-zös hadügyminiszterium a nagyobb helyőrséggel bíró városokban, különösen azokban, hol katonai kincstári épületek nagyobb számmal vannak, a tényleges szolgálatbeli legénységből tűzoltó csa-patokat szándékozik alakítani, melyek elkülönítve lennének, égések esetén azonban a polgári tűzol-tókkal karöltve fognának működni.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873. márcz. 27-től.

Kolozsvár és Nagy-Enyed között,

mivel a nappali vonat beszünttetett, Biasini gyors-utazása 1873. mart. 27-től elkezdve Kolozsvárról Nagy-Enyedre küldi gyorskoocsiját, még pedig oly formán, hogy Kolozsvárról reggel 8 órakor minden nap indulva d. u. 4 $\frac{1}{2}$ órakor Nagy-Enyedre érke-zik, Nagy-Enydről Kolozsvárra estvéli 10 órakor

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra na-indulva, reggeli 8 órakor Kolozsvárra érkezik. Ezen menetén kívül lehet Kolozsvárról Nagy-Enyedre d. u. 4 órakor is indulni, ugyszintén Nagy-Enydről éjjeli 3 órakor Kolozsvárra indulhatni, csak hogy ezen meneteknél Felvinczről N.-Enyedig és N.-Enydről Felvinczig a vasutal kell utazni.

Egy személy ára 30 font szabad podgyász-szal Kolozsvárról N.-Enyedig vagy vissza az első és közbülső Coupeba 5 frt, hátulsó Coupeba 4 ft 50 kr. tulsuly 5 kr. Tordáról Nagy-Enyedig vagy vissza első vagy közbülső coupéba 3 frt — hátulsó cou-peba 2 frt 60 kr. tulsuly 2 $\frac{1}{2}$ kr. — Felvinczről N.-Enyedig vagy vissza 1 frt, tulsuly 1 kr. fon-tonként.

Felvételi iroda Nagy-Enyeden Vágó Fe-rencz szállodájában.

Arjegyzék. máj. hó 22-én tartott hetivá-sárról (alsó a. mó középár.) Tisztabuza 8 ft. 8 kr. Elegybuza 5 ft. 60 kr. Rozs 4 ft. 76 kr. Arpa 2 ft. 92 kr. Zab 1 ft. 90 kr. Törökbuza 4 ft. 20 kr. Pityóka 2 ft. 80 kr. Marhahus fontja 25. Kolozs-láért, május hó 22-én 1873.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Máj. 23-ról. 1873 5% metaliques 67.75. nemzeti kölcsön 71.50. 1860-diki államköl-csön 99.—. Bankrészevények 967.—. Hitelrészev-nyek 288.—. London 110.15. Ezüst 100.—. Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 8.82. $\frac{1}{2}$

Földthermentesítési kötvények: Magyar 77.—. Temesi 76.—Erdélyi 75.—. Horv. Szlapon.—.

Felölös szerkesztő **Sándor János.**

Hirdetmény

A kolozsvári m. kir. pénzügyigazgató-ság által ezennel közhírré tétetik, miszerint a helybeli m. k. gazdasági hivatalnál (bel-középületek fővámhivatali épület) folyó év **május 26-án** és következő napjaiban mindég reggeli 9 órától kezdődőleg 100—110 mázsa hejratlan különböző nagyságu nyomtatvány, 3 darab kis pléh tálcza, 50 régebbi pecsétnyomó és bélyegző sárga rézből, 69 drb bélyegző vas, 271 font ólom-jegyek és többféle apróbb réz és vasneműk valamint avult fegyverzetek és más tárgyak közérverezés útján a többet ígérőnek elfognak adadni.

A nyomtatványok egy vámmászájának kikiáltási ára 10 ft. o. é. állapították meg, a többi tárgyak kikiáltási ára azok becs-értéke szerint darabonként vagy a körülményekhez képest vámfonotonként az árverezéskor fog meghatározatni.

A nyomtatványokból vagy az egész mennyiség egyszerre, vagy pedig 5 és 10 mázsanyi részletekben a mint az árverésnél körülmények hozandják magukkal, fog árvereztetni és tarozik azokat a legtöbbet ígérő vagy azonnal, vagy legfeljebb 8 napok alatt a gazdasági hivatal helyiségeiből saját költségén elszállítatni.

A többi tárgyak a vásárló által azonnal saját költségén elszállítandók lesznek.

Minden tárgyra nézt a vétel azonnal az árverezési biztos kezeibe lesz befizetendő és annak letétele előtt semmi nemű nyomtatvány vagy tárgy elszállításra ki nem fogatadni.

A nyomtatványokra írásbeli 50 kr. bélyeges ajánlatok 10 % bántópenz esatolása mellett beadhatók 1873 **június 3-ig** bezárólag a m. k. pénzügyigazgató-ság elnökségénél Kolozsvárrt.

Az elárverezendő nyomtatványok és tárgyak addig is a kir. gazdasági hivatal raktáraiban megzemlélhetők.

Kolozsvárrt 1873 május 6-án.

A m. k.

pénzügyigazgató-ságtól.

835

Kivitei palaczk-sör.

DREHER ANTAL sörfőzdéjéből.

Ládákban 50 palaezokkal széküldeltek, és pedig:

Kivitei ászok — márciusi, dupla-márciusi, császár- és bak-sör.

Levélbeli és távirati megrendelések kizárólag intézendők: **Dreher Antal** uthoz Kőbányán, vagy **Dietrich és Göttschlich** utrahoz Pesten.

Arjegyzékek kívánata azonnal megküldenek.

1—10

Vasbutor Gyára

Zombory István urnak

Szegezen Kárászúta

Kiadás nagyban — és en detail

Illusztrált árjegyzékek ingyen.

ERDEN

795

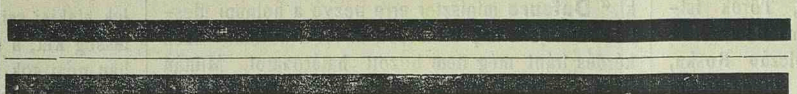
5—8

KESSEMETI TÁRSULAT

Elmélkedő orvosok,

alopathák és homöopathák, az általa meggyógyultak naponta szaporodó bírálata szerint, a **lélegző** (torok és mell) és **emésztő** szervek (gyomor, máj, végbél, aranyér) valamint az **idegrendszer** (hypochondria, aszkor) betegségeiben, általános és különös **gyengeségi állapotban** (magkiömlés, tehetetlenség) a **Humboldt Sándor** indítványára behozott

dr Sampson-féle **Coca-készítmények** (német gyógytári árszabály szerint üveg és doboz számra 1 tallér) oly fényes eredményeket eszközöltek, hogy minden hasonló betegségben szenvedőnek a legmelegebben ajánlhatók. Különös ismertetésül **dr. Sampson** tanár „Szerecsen gyógyszerára“ Mainzban, valamint bizományos gyógyszerárai is (Főraktár Austriára nézve **Haubner Edénél** Bécsben, Magyarországra nézve **Török Jozsefnél** Pesten, **Pecher J. E.**-nél Temesvárrt, **Fürst Jozsefnél** Prágában) tudományos értekezletet felőle ingyen és bérmentesen küld.

A kolozsvári
hitelbank és zálogkölcsoöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsoöntök** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

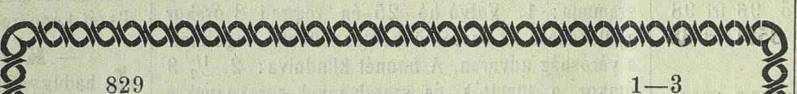
Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsoöntök eszközöl 500 frttól kezdve telek-könyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

az igazgatóság.

102—*

(21)

Legnagyobb nyereségremény.

260 huzásra,

melyben

- 13 főnyeremény 300,000 forintos,
- 2 főnyeremény 280,000 forintos,
- 2 főnyeremény 250,000 forintos,
- 7 főnyeremény 220,000 forintos,
- 8 főnyeremény 200,000 forintos,
- 5 főnyeremény 150,000 forintos,
- 2 főnyeremény 110,000 forintos,

és még számos 100,000, 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 forintos stb. nyereményre játszhatni

A. csoportu játéktársulatunkban

egy részletjeggyel 18 résztvevő közt 25 évnegyedes 7 flos részletfizetéssel.

E kedvelt csoportban meg van minden Austriában létező állam-és magánkölcsön-sorsjegy, a melyek árkelet szerinti értéke teljes befizetés után készpénzül fog a résztvevők közt felosztatni.

Mindjárt az első

7 flos évnegyedes részlet lefizetése után minden résztvevő játszik a legközelebbi sorsjegyek huzására.

1864-ki és trieszti sorsjegyekre

junius 1-én, a budai és a tanislaui sorsjegyekre junius 16-án a **hitel-sorsjegyekre** — 1854 és gőzhajózási sorsjegyekre julius 1-én stb. stb.

A közelebbi huzásokra

ajánljuk játéktársulatunkat.

20 darab magyar 100 flos sorsjegyre, negyedévenként 7, vagy havonként 6 flos részletfizetéssel, huzás május 15-én főnyeremény 150.000 ft.

20 drb. 1864-ki 100 flos sorsjegyre, negyedévenként 10, havonként 8 részletfizetéssel.

20 drb. 1864-ki 50 flos sorsjegyre, negyedévenként 5, havonként 4 fl. részletfizetéssel, huzás junius 1-én, főnyeremény 250.000 ft.

20 darab Török sorsjegyre havi 5 frt részlettel huzás junius 1-én főnyeremény 300,000 ft. E csoportban mindjárt az **első részletfizetése után** 20 drb. sorsjegyre játszik a résztvevő, s nyeres esetén a nyeremény húszadrészt azonnal készpénzül kikapja. Minden részlet teljes lefizetése után minden résztvevő egy **eredeti sorsjegyet** fog kapni.

Részletjegyekkel

egy sorsjegyre és tetszés szerint összeállított sorsjegy-csoportokra, a melyeknél résztvevő az első részlet lefizetése után egyedül játszik minden nyereségre, szolgálunk havonkénti vagy negyedéves részletfizetés mellett a legjutányosabb föltételek s a léglőnyösebb összeállítások szerint.

Az österr. Industrialbank

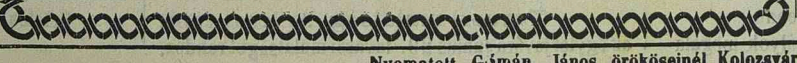
részlet-osztálya

ezelőtt

Fürst Ede

Bécs, István tér 2 szám

(Utánnyomat nem díjaztatik)

Nyomatott Gümán János örökösainél Kolozsvárrt.

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artézi forrás — Porzellán és márvány kád- ugy köfürdők zuhany készülékek — nagyszerű kert — kitünő lég — 200 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lapok — naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a Margitszigeti hév-víz kedvező eredménnyel használtatott:

Köszvény — az ízületek, az izmok, a csontbántalmak és ideg hüvelyek idült csúzza, idegbetegségek és pedig a) csúz, köszvény, erómüvi behatás, ólom mérgezés, hagymáz és diphteria után fellépő hűdések, b) zsibák, c) görcsös állapotok, d) méhszendi bajok, — görvélykór mirigy dagokkal és genyedésel — idült bőrbetegségek — csontbántalmak, angolkór, csontszú — ízületi bajok — fekélyek és külsértéseket követő elváltozások: fájdalmas hegek, merevség, hűdések — húgykövek és vizeletti nehézségek — méh és hüvely bántalmak, méh tömület, hószámi rendellenesség s a t.

Bérleteknél, úgy a fürdő és menetjegyeknek együttes váltásánál árelengedés adatik.

A Szigeten lakók úgy a fürdő mint a menetjegyeknél előnyben részesülnek.

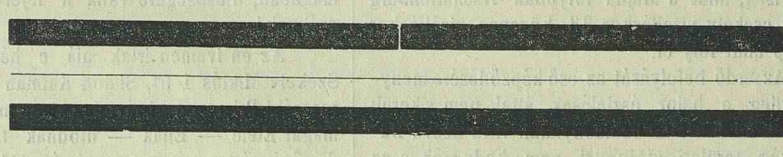
A fővárossal óránként kétszer gőzhajó közlekedés.

1873. nyári idény megnyittatik május 1-én.

Megrendeléseket lakásokra átvesz a Margitszigeti felügyelőség a Margitszigeten, utolsó posta Ó-Buda.

A Margitsziget igazgatósága.

(Utánnyomat nem díjaztatik.)

Egy ezer darab magyar kir. vert arany

díjul annak, ki betudja bizonyítani,

hogy kolozsvári papirkereskedő

KERESZTESY PÁL

mint a görgényi meritett papirgyár raktárnoka

bárkinek is, említett papirgyár terményeit valahol vagy valaha

az eredeti gyári árnál magasabb árba árulta

vagy árusitaná jelenleg is.

Ezennel megnyittatott a pályázat

1000 darab magy. kir. vert arany elnyerésére.

Ugyanis az eredeti gyári árak a következők:

Fein Concept: F. A. Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	3 fr. 25	3 fr. 85	5 fr. 50	6 fr. 40	7 fr. 50	9 fr.	11 fr.
Rendes Concept: O. A. Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	2 fr. 70	3 fr. 20	4 fr. 50	5 fr. 50	6 fr. 50	8 fr.	10 fr.

r i z m á n k é n t .

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa **dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. E pillanatban 1000-nél több betege van kezelése alatt.

661 65—*

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvárrt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta **Jakab Elek.**

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szakutódos íruba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az ujjabkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását minden áron megszerezni magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,

szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.